

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **D.**, so sídlom v P., zastúpeného JUDr. L. M., advokátkou v P., proti žalovanému **P. K.**, bývajúcemu v P., zastúpenému JUDr. K. L., advokátkou v P., **o zaplatenie 166,37 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 9 C 37/2009, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 7. februára 2011 sp.zn. 7 Co 135/2010, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 7. februára 2011 sp.zn. 7 Co 135/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 12. apríla 2010 č.k. 9 C 37/09-168 zastavil konanie v časti o 4,05 €, ďalej uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi 162,32 € do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia a účastníkom náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že žalovaný je umiestnený u žalobcu na celoročný pobyt od 21. apríla 1982 a preto je povinný platiť úhradu za nevyhnutnú starostlivosť (stravovanie, bývanie, používanie vlastného elektrospotrebiča a zaopatrovanie). O uvedenej povinnosti rozhodol žalobca ako prvostupňový správny orgán pod číslom X., a toto rozhodnutie bolo potvrdené rozhodnutím Krajského úradu v P. z 13. septembra 2004, č. X.. Žalovaný nezaplatil žalobcovi predpísanú úhradu za poskytnutú nevyhnutnú starostlivosť za mesiac február 2004 v sume 4 890,-- Sk (t.j. 162,32 €). Sumu 122,-- Sk (t.j. 4,05 €) žalovaný zaplatil, preto v tejto časti súd konanie zastavil. O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 150 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku podal žalovaný odvolanie (č.l. 170), v ktorom uviedol, že nechce byť ďalej zastupovaný advokátom I. J., domáhal sa ustanovenia iného právneho zástupcu a to JUDr. K. V., ktorý ho v minulosti zastupoval a do jeho kancelárie je bezbariérový prístup pre vozíčkara. Uvedené odvolanie žalovaný na výzvu súdu doplnil

d'alším podaním, ktoré bolo doručené na súd 29. septembra 2010 (č.l. 187 a nasledujúce). Žiadal rozsudok okresného súdu vo vyhovujúcej časti zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie.

Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 7. februára 2011 sp.zn. 7 Co 135/2010 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti a nepriznal účastníkom náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu. Vznesenú námietku premlčania považoval za právne bezvýznamnú.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný, ktorý ho navrhol zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie, prípadne konanie vo veci zastaviť s poukazom na ustanovenie § 237 písm.b/, f/ a § 241 ods. 1 písm.a/, b/, c/ O.s.p. Mal za to, že odvolací súd nebral do úvahy to, že mu oznámil, že už nechce byť zastupovaný advokátom I. J., odmietal to, no napriek tomu ho v konaní na krajskom súde uvedený advokát zastupoval. Žalovanému bolo odňaté právo podľa § 237 písm.b/, f/ O.s.p. Ďalej uviedol, že v dôsledku ochrnutia horných a dolných končatín je odkázaný na pobyt na lôžku a pohybuje sa na invalidnom vozíku.

Žalobca navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného právneho významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku

ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia väd konania uvedených v § 237 písm.a/ až e/ a písm.g/ O.s.p. v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Žalovaný v dovolaní namietal, že v dovolaní konkretizovaným postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie stav, kedy účastník konania nemohol pred súdom uplatniť svoje procesné práva, jednak pretože mu to súd znemožnil postupom odporujúcim Občianskemu súdnemu poriadku, ale tiež z dôvodu existencie rozhodnutia súdu, v dôsledku ktorého účastník nemôže uplatniť svoje práva.

Právo byť v konaní pred súdom zastúpený advokátom je garantované Ústavou Slovenskej republiky ako súčasť práva na súdnu a inú ochranu (čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Toto právo sa realizuje buď tým, že si účastník konania zvolí advokáta, ktorého poverí zastupovaním v konaní, alebo ho v prípade splnenia zákonných podmienok súd odkáže na Centrum právnej pomoci (§ 30 O.s.p.), ktoré mu ustanoví zástupcu z radov advokátov (podľa zákonnej úpravy účinnej od 1. januára 2012). Podľa zákonnej úpravy účinnej do 1. januára 2012 v prípade splnenia zákonných podmienok súd na návrh účastníka mu ustanovil zástupcu z radov advokátov. Účastník konania má možnosť obrátiť sa

na Centrum právnej pomoci podľa osobitného predpisu. Súd je však povinný umožniť účastníkovi realizáciu tohto práva, napr. poučením podľa § 5 a § 30 O.s.p., poskytnutím primeranej lehoty na zvolenie si právneho zástupcu a iné. Osobitne treba zdôrazniť, že pri výbere osoby zástupcu (konkrétneho advokáta) súd nebol (nie je) viazaný prípadnými návrhmi, názormi alebo požiadavkami žiadateľa.

Ustanovením zástupcu pre konanie z radov advokátov (v osobe JUDr. I. J.) súd prvého stupňa splnil vyššie uvedenú povinnosť a žalovanému vytvoril možnosť, aby za účelom ochrany jeho záujmov v konaní využíval právnu službu poskytovanú advokátom. V odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa žalovaný ako odvolateľ však dôsledne vyjadril výhrady voči zastúpeniu JUDr. J. a (čo je podstatné), žiadal ustanoviť iného zástupcu z radov advokátov (JUDr. V.), pretože do jeho kancelárie je bezbariérový prístup. Uvedenej námietke však odvolací súd nevenoval žiadnu pozornosť, vôbec sa ňou nezaoberal a bez pojednávania rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil v napadnutej časti.

Zásada rovnosti postavenia účastníkov v civilnom procese je zakotvená v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý stanovuje, že všetci účastníci sú si v konaní rovní, obdobne v čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd. Zásada rovnosti sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje súd. Účastníci konania musia stáť pred súdom v rovnakom postavení. Na realizáciu tejto zásady sa ukladá súdu povinnosť, aby obom stranám sporu zaistil rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv (§ 18 O.s.p.). Obdobne chápe zásadu rovnosti strán Európsky súd pre ľudské práva. Zásada rovnosti účastníkov konania je aj interpretačným pravidlom – všetky ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku musia byť vykladané v súlade s ním.

Tým, že odvolací súd vôbec nevenoval pozornosť námietke účastníka ohľadom jeho právneho zástupcu, z ktorej vyplýva nedostupnosť uvedeného zástupcu z radov advokátov (JUDr. J.) pre žalovaného (invalidného dôchodcu, ktorý pre kontakt s advokátom potrebuje bezbariérový prístup) zaťažil konanie pred odvolacím súdom vadou spočívajúcou v odňatí možnosti účastníka konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.). Bolo povinnosťou odvolacieho súdu vyzvať žalovaného, aby svoju námietku voči právnenému zástupcovi bližšie ozrejmil, vyzvať ustanoveného právneho zástupcu z radov advokátov (JUDr. J.), aby sa k pravdivosti žalovaným uvedených skutočností vyjadril. Pokiaľ totiž žalovaný nemal prístup k právnenému

zástupcovi, pretože pre jeho imobilitu mu nebol umožnený vstup do kancelárie právneho zástupcu a tento nebol schopný (z akýchkoľvek dôvodov) sa s ním stretávať v iných priestoroch, došlo u žalovaného k porušeniu jeho práva na rovnaké postavenie účastníkov v civilnom konaní.

S ohľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že vo veci je daná prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p. Zároveň je táto závažná vada konania dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemožno považovať za správne. Ďalšími dôvodmi dovolania sa najvyšší súd nezaoberal, pretože uvedená vada sama osebe odôvodňuje podanie dovolania.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách odvolacieho a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2012

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová